

Na šolski sistem in znanje sedanjih generacij vpliva sistem popustljivosti za hrbtom zavesti

Pedagoške teorije

Prvi sklop razlogov zgrešenih pristopov v poučevanju, učenju in vzgoji so seveda nekatere pedagoške teorije večjih oziroma vplivnih avtorjev. S perspektive nekoga, ki je seznanjen s kritikami teh pedagoških teorij, je lahko videti dokaj presenetljivo, kako ob kritikah, ki jih je denimo tudi v anglosaksonskih državah deležna t. i. progresivistična dediščina, te ideje preživijo svoj čas in se vztrajno obnavljajo. K. Egan, denimo, v (sedaj v slovenski jezik prevedeni in objavljeni) knjigi *Zgodovina pedagoške zmote: naša progresivistična dediščina od Herberta Spencerja do Johna Deweya in Jeana Piageta* analizira serijo idej t. i. progresivistične pedagogike in prepričljivo pokaže, kje se te teorije napačno lotijo vprašanju edukacije ali kako jih zgrešeno interpretirajo. Tisto, na kar želimo opozoriti, ni vsebina teh teorij. Vsaka teorija ima kot teorija določen domet in je kljub lastnim mejam kot teorija lahko vir refleksije. Tudi s filozofske perspektive pa je problem percepcija teh teorij. Iz generacije v generacijo se pri tistih, ki spoznavajo te teorije, pri učiteljih torej, ponavlja določeno razumevanje oziroma bolj rečeno ne-razumevanje teh teorij, v obliki elementov, ki generirajo fantazmatske predstave in ki subjekt tudi zgrabijo na tej ravni. Kar se torej ponavlja in obnavlja, so ideološki, fantazmatski vzorci. Ustvarijo verovanja, ki jih argument ne doseže – in ti vzorci se seveda prenašajo v ravnanja. Tako na primer Egan zapiše, da je »del Spencerjevega uspeha pri spodbujanju revolucije v pedagoški teoriji, če že ne v praksi, posledica njegovih retoričnih strategij. Sam je prepričan v to, kar uči. Učenje predstavi kot nekakšno *binarno moralno izbiro med tradicionalnim, pasivnim, prisilnim in škodljivim ter progresivnim, aktivnim, nenapornim in prijetnim*, povrhu pa v svoje argumente neprestano vpleta atraktivne in verjetne zglede delovanja novih metod.« (Egan, 2009: 53) Toda kot smo že na nekem mestu pokazali (Kovač Šebart et al., 2004), je sam Dewey v drugi polovici tridesetih let prejšnjega stoletja v nekem svojem predavanju posvaril svoje privrženice, da je (tudi zgoraj predstavljeni) pristop *mišljenja skozi opozicije*, ki so z vidika znanosti nelegitimne vrednostne sodbe, v razmerju do njegove teorije in v pedagogiki napačen. A četudi ga izreče sam avtor teorije, očitno ta argument ne prepriča, ne deluje. Zakaj ne? Ker *želimo*, da bi bilo kakovostno znanje kot deklarirani cilj mogoče doseči (ne na prisilen, »pasiven« in »škodljiv« način, marveč) *aktivno, nenaporno in prijetno*. In ob tem fantazma prinaša še presežni užitek v narcističnem zadovoljstvu,